

Energietransitie staat op kantelpunt

De energietransitie lijkt vast te lopen. Waar eerder gedacht werd dat politieke druk en internationale afspraken voldoende sturing zouden geven, zien we nu vertraging en draagvlak dat afbrokkelt. De recente aanbesteding van een Nederlands windpark op zee dreigt te mislukken, terwijl dit juist een van de grootste pijlers onder het energietransitiebeleid is.

Ronald van Rijn,
Partner, JBR

De uitdagingen stapelen zich op. De hoge rente en inflatie maken investeringen in duurzame energie steeds lastiger rond te rekenen. Tegelijkertijd is er vanuit de politiek minder steun voor klimaatbeleid. Terwijl de urgentie voor verduurzaming toeneemt, neemt het vertrouwen in de overheid juist af. “De energietransitie is niet te stoppen, maar als we niet handelen, nemen calamiteiten toe”, waarschuwt Ronald van Rijn, partner bij JBR. Het strategisch adviesbureau ziet in zijn dagelijkse praktijk hoe bedrijven worstelen met de vraag of ze nu moeten investeren in verduurzaming, of beter kunnen wachten.

Een urgente situatie

Uit recent onderzoek voor Invest-NL en TKI Offshore Energy blijkt dat de offshore windsector tegen grote problemen aanloopt. De situatie is urgent: nu nieuwe tenders ook kunnen mislukken komen de doelstellingen voor offshore wind en duurzame energie in gevaar. Het Europese marktaandeel in turbineassemblage is in vijf jaar tijd gedaald van 58% naar 30%,

vooral door Chinese concurrentie. De financiering van innovaties en opschaling blijkt op drie niveaus uitdagend: de businesscase van ondernemingen, het bredere offshore wind-ecosysteem en het financieringslandschap zelf. “We zien dat de ‘race to the bottom’ zijn grens heeft bereikt”, zegt Eliane Blomen, de JBR-expert in de energietransitie. “De sector heeft dringend behoefte aan nieuwe financieringsmodellen. Het huidige tendersysteem werkt niet goed meer, dit zien we ook buiten Nederland - zo heeft Denemarken recent een 3 GW tender voor subsidievrije offshore wind teruggetrokken om te hervormen i.v.m. te weinig biedingen.”

Eliane Blomen,
Director Strategy, JBR

Een oplossing ligt mogelijk in het beter spreiden van risico's. Investeerdere beschouwen offshore windinnovaties vaak als risicovol vanwege onbekendheid met de sector en de hoge kapitaalbehoefte. Een betere afstemming tussen innovatiesubsidies en private financiering is nodig. “Je krijgt nauwelijks tijd om innovaties terug te verdienen, omdat de volgende alweer

aankomt”, zegt Ronald van Rijn. “Het is als soms met iPhones - ze volgen elkaar te snel op om de oude versie terug te verdienen.”

Rick ter Maat,
Partner, JBR

De financiële puzzel is complex

“Het risico staat nu niet in verhouding tot het rendement”, legt Ronald van Rijn uit. Dit geldt vooral voor de maritieme sector, waar rederijen voor enorme investeringsbeslissingen staan. “Je bouwt een schip voor dertig jaar, met historisch hoge yardprijzen, waarvan je je niet weet of je het ooit terugverdiend. Moet je investeren in een schip dat metanol-ready is, of juist in batterijen of waterstof?”, vraagt Rick ter Maat, verantwoordelijk voor JBR's maritieme praktijk, zich af.

Het probleem wordt versterkt door gebrek aan infrastructuur. Havens zijn nog niet voorbereid op alternatieve brandstoffen, en door netcongestie is zelfs walstroom een uitdaging. “Als overheden meer zouden helpen met infrastructurele oplossingen, dan gaat de markt vanzelf die kant op”, zegt Rick ter Maat. Deze infrastructurele uitdagingen vragen om een gecoördineerde aanpak, waarbij zowel publieke als private partijen hun rol moeten pakken. Een betere samenwerking tussen overheden, havenbedrijven en de maritieme sector is cruciaal om deze transitie te versnellen.

De materiaaltransitie vormt een extra uitdaging. Europa is voor veel cruciale grondstoffen afhankelijk van andere landen, terwijl die materialen essentieel zijn voor hernieuwbare energie. China heeft de afgelopen twintig jaar strategisch geïnvesteerd in deze sector, terwijl Europa achterbleef. “We willen niet alleen duurzaamheid en lage CO2-uitstoot, maar ook geen mensenrechtenschendingen”, benadrukt Eliane Blomen. “Met nieuwe wetgeving zoals CSRD en CSDDD worden bedrijven gedwongen dieper in hun waardeketens te kijken en hun afhankelijkheden kritisch te evalueren.”

Toekomstscenario's

Het scenario-denken wordt steeds belangrijker om deze complexe uitdagingen het hoofd te bieden. “We kijken samen met bedrijven naar hoe wetgeving zich kan ontwikkelen, wat er gebeurt als infrastructuur wel of niet op tijd beschikbaar komt, en hoe de elektriciteitsprijs zich kan ontwikkelen”, legt Eliane Blomen uit. Door verschillende toekomstscenario's door te rekenen, kunnen bedrijven beter anticiperen op veranderingen in de markt en hun investeringsbeslissingen daarop afstemmen. Deze aanpak helpt ook bij het identificeren van nieuwe kansen en het ontwikkelen van robuuste businesscases die bestand zijn tegen verschillende marktomstandigheden.

Toch blijven ze optimistisch bij JBR. “We hebben al 50 procent duurzame elektriciteit. De trein is niet meer te stoppen. We zien pensioenfondsen steeds actiever worden in offshore windprojecten, bijvoorbeeld bij de financiering van onderzeese kabels. Dit ‘patient capital’ is precies wat de sector nodig heeft voor langetermijninvesteringen in infrastructuur. Ondanks het populisme en de politieke tegenwind zal de energietransitie doorzetten - er is geen weg terug”, besluit Ronald van Rijn.